

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Fónyad Dezső ügyvéd által képviselt **felperesnek**, dr. Horváth Ildikó ügyvéd által képviselt **alperes** ellen jogalap nélküli gazdagodás megfizetése iránt a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróságnál 15.P.XXI.22.168/2005. szám alatt indított és másodfokon a Fővárosi Bíróság 57.Pf.635.939/2006/5. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelme folytán indult felülvizsgálati eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Bíróság 57.Pf.635.939/2006/5. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 15.P.XXI.22.168/2005/13. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 505.800 (ötszázötezer-nyolcszáz) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati perköltséget, továbbá a Magyar Államnak - külön felhívásra - 253.200 (kétszázötvenháromezer-kettőszáz) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A 2004. március 26-ai keltezéssel ellátott kölcsönszerződés szerint az alperes a felperesi cégben többségi irányítást biztosító

befolyással rendelkező M. Kft. részére 5 millió forint kamatmentes kölcsönt nyújtott azzal, hogy azt az adós két egyenlő részletben, 2004. június 30-áig bezárólag köteles azt visszafizetni. A kölcsönszerződés 4. pontja rögzítette, hogy a kölcsön visszafizetéséért a felperes készfizető kezességet vállalt. Miután az alperes mind az M. Kft.-hez, mind a felpereshez eredménytelenül intézett 2004. augusztusában fizetési felszólításokat, felszámolási eljárás megindítása iránti kérelmet nyújtott be a felperessel szemben. E kérelem alapján a felperes a tartozás fennállását elismerő nyilatkozatot tett, majd 2004. november 15-e és 2004. november 22-e között összesen 4,220.000 Ft-ot átutalt az alperes számlájára. A felszámolási eljárást a bíróság 2004. december 7-én megszüntette. (1 millió forintot az M. Kft. fizetett meg az alperesnek.)

A felperes 2005. augusztus 29-én benyújtott keresetében azt kérte, hogy a bíróság jogalap nélküli gazdagodás megfizetése címén az alperest 4,220.000 Ft tőke és ennek 2004. november 23-tól járó kamatai megfizetésére kötelezze. A felperesnek az volt a perbeli álláspontja, hogy az alperes és az M. Kft. között kölcsönszerződés nem jött létre, ha az M. Kft. 5 millió forint összegű megbízási díjjal tartozott is az alperesnek, a megbízási szerződésükből eredő díj megfizetéséért nem vállalt a felperes kezességet. Az alperes egyébként a megbízási szerződés körében semmilyen értékelhető, pénzben kifejezhető feladatot nem végzett, csupán megismertette az M. Kft. ügyvezetőjét a vele később szerződő cég ügyvezetőjével.

Az alperes nem vitatta, hogy közte és az M. Kft. között szóbeli megbízási szerződés megkötésére került sor. A megbízási szerződést maradéktalanul teljesítette, a megbízási díj fizetésére azonban az M. Kft. halasztást kért, majd megküldte az alperesnek a megbízási díj kifizetésének biztosítékaul szolgáló 2004. március 26-án kelt kölcsönszerződést, melyet az alperes távollétében a felperes és az M. Kft. írt alá.

Az elsőfokú bíróság 13. sorszámú ítéletében a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés megbízási szerződést leplezett, mely megbízási szerződés érvényesen létrejött. Az alperes a megbízási szerződést teljesítette, a felperes pedig nem jogalap nélkül, hanem az érvényesen vállalt készfizető kezesség alapján fizetett 4,220.000 Ft-ot az alperesnek.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 4,220.000 Ft-ot, valamint ennek 2004. november 23-tól járó kamatait. A jogerős ítélet indokolása szerint a 2004. március 26-ai szerződésben rögzített felperesi kezességvállalás a felperes

részéről tett szerződéses ajánlatnak minősül, melyet az alperes nem csak írásban, de szóban vagy ráutaló magatartással is elfogadhatott volna. A felperes, valamint az M. Kft. által 2004. március 26-án aláírt - a felperes kezességvállalását tartalmazó - perbeli szerződést az M. Kft. ügyvezetője küldte meg a távollévő alperesnek, aki a szerződésben megjelölt fizetési határidő lejártáig, illetve a fizetési felszólítások megtételéig semmilyen módon nem adta tudtára a felperesnek, hogy elfogadta a kezességvállalásra vonatkozó szerződéses ajánlatát. A másodfokú bíróság a Ptk. 211.§ (2) bekezdésének alkalmazásával arra a megállapításra jutott, hogy a 2004. augusztusi fizetési felszólítások megtételekor a felperes ajánlati kötöttsége már megszűnt, így a felperes teljesítésére készfizető kezességi szerződés fennállásának hiányában tartozatlanul került sor. Ezért marasztalta a Ptk. 361.§ (1) bekezdése alapján az alperest.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében azt kérte, hogy a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és helyette hozzon a jogszabályoknak megfelelő új, a felperes keresetét elutasító határozatot. Felülvizsgálati kérelmét a következőkre alapította:

Az alperes számára a 2004. június 30-ai fizetési határidő eredménytelen eltelte után vált nyilvánvalóvá, hogy az M. Kft. nem fizeti ki alperes részére a megbízási díjat, tehát a kezes ellen kell fordulnia. Erre tekintettel az ajánlati kötöttség határideje csak 2004. július 1-je után kezdődhetett meg, így az alperes a 2004. augusztus 6-án postára adott fizetési felszólítással még az ajánlati kötöttség fennállása alatt elfogadta a kezességvállalásra vonatkozó szerződéses ajánlatot. A jogerős ítélet a Ptk. 211.§ (2) bekezdésében írtakat helytelenül alkalmazta, a szolgáltatás jellegének figyelmen kívül hagyásával állapította meg az ajánlati kötöttség megszűnésének időpontját.

Amennyiben a jogerős ítéletben felhozott érvek helytállóak, akkor jogszabálysértően mellőzte a másodfokú bíróság a Ptk. 214.§ (4) bekezdésében írtak alkalmazását. A felpereshez 2004. augusztus 6-án intézett fizetési felszólítás kézhezvétele után a felperes ugyanis elmulasztotta haladéktalanul értesíteni az alperest arról, hogy a készfizető kezesi szerződés közöttük nem jött létre. Még a felszámolási eljárás során - 2004. november 10-én kelt fax üzenetében - sem utasította el egyértelműen a kezességvállalást, és feltételekhez kötötte, hogy mellőzi a jogalap nélküli gazdagodás megfizetése iránti kereset benyújtását. Erre tekintettel viszont a kezességi szerződés a Ptk. 214.§ (4) bekezdése alapján létrejött, tehát a felszámolási eljárás folyamatban léte alatt a felperes nem tartozatlanul fizetett az alperesnek.

Megsértette a másodfokú bíróság a Pp. 235.§ (1) bekezdésében írtakat is, ugyanis új tényként hivatkozott a fellebbezésben arra, hogy hiányzik az alperes kezességvállalási ajánlatot elfogadó nyilatkozata. Az alperes egyébként több alkalommal szóban közölte

az M. Kft. ügyvezetőjével - aki a perbeli biztosíték nyújtását tulajdonképpen felajánlotta -, hogy elfogadta a kezesi felajánlást, ez az elfogadó nyilatkozat pedig a kezességet felajánló felperes felé is szólt.

A felperes a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A jogerős ítélet az alábbiak miatt nem felelt meg a jogszabályoknak.

A Ptk. 272.§ (1) bekezdésében írt kezességi szerződés a főkötelem (alapügylet) hitelezője és a kezes közötti szerződéssel jön létre. A felperes a perbeli kölcsönszerződésnek nevezett okirat aláírásával kezességi szerződés megkötésére vonatkozó ajánlatot tett, és az ajánlat közlésével az a címzett alperessel szemben hatályossá vált [Ptk. 214.§ (1) bekezdés]. Az ajánlati kötöttség akkor kezdődik, amikor az ajánlat a címzettel szemben hatályossá vált. Minden jogszabályi alapot nélkülöz az alperesnek az az álláspontja, hogy mivel jelen esetben az ajánlat kezességi szerződés megkötésére vonatkozott, a megbízási díj megfizetésére megállapított teljesítési határidő lejártá előtt az ajánlati kötöttség határideje meg sem kezdődhetett.

Jelen esetben a felperes nem határozta meg az ajánlati kötöttség időtartamát, így e vonatkozásban a Ptk. 211.§ (2) bekezdés második mondatában írtak alkalmazásának volt helye. E rendelkezés értelmében távollévőnek tett ajánlat esetén addig áll fenn az ajánlati kötöttség, amíg az ajánlattevő az adott ajánlat jellegére és megtételének módjára tekintettel a válasz megérkezését rendes körülmények között várhatta. Önmagában abból, hogy a felperes készfizető kezességi szerződés megkötésére tett ajánlatot, nem következik, hogy az ajánlati kötöttség határideje 2004. augusztus 6-áig, azaz az első fizetési felszólítás megtételéig kitolódott volna. Ezért helyesnek kell tekinteni a másodfokú bíróságnak azt a ténymegállapítását, hogy 2004. augusztus 6-án a felperes ajánlati kötöttsége már nem állt fenn. Azt is helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a 2004. augusztus 6-ai fizetési felszólítás, melyet az alperes a felpereshez mint készfizető kezeshez intézett, a készfizető kezesség vállalására vonatkozó felperesi ajánlat elfogadására vonatkozó nyilatkozatnak minősülhet, ezen elfogadó nyilatkozat megtételére azonban elkéssetten került sor.

Nem követett el jogszabálysértést a másodfokú bíróság a Ptk. 214.§ (4) bekezdés alkalmazásának mellőzésével. Ez a jogszabályhely arról szól, hogy ha az elfogadó idejében megtett nyilatkozata késve érkezik az ajánlattevőhöz, akkor az ajánlattevőnek haladéktalanul közölnie kell az ajánlat elfogadójával, hogy a szerződés nem jött létre, mert amennyiben erről nem értesíti, a szerződés létrejön. Ez a jogszabályhely a felpereshez intézett 2004. augusztus 6-ai fizetési felszólítás tartalmával kapcsolatban azért nem

alkalmazható, mert a 2004. augusztus 6-ai keltezéssel ellátott fizetési felszólítás a fentebb írtak miatt semmiképpen nem minősülhet "idejében megtett" nyilatkozatnak, az nem kézbesítési késedelem miatt érkezett elkészetten a felpereshez, hanem annak elkészítésére is már az ajánlati kötöttség határidejének lejártá után került sor.

A felperes ugyan a Ptk. 213.§ (1) bekezdés második mondatában írtakra valóban csak az első fokú ítélet elleni fellebbezésében hivatkozott először, azt viszont következetesen állította az első fokú eljárás során is, hogy kezesi felelősség a kezességi szerződés létrejöttének hiányában nem terheli. A felperes lényeges tényállási elemnek tekintette az első fokú eljárás során nemcsak azt, hogy kezességvállalása nem vonatkozott a megbízási szerződésből eredő díj megfizetésére, de azt is, hogy tudomása szerint az alperes nem írta alá a 2004. március 26-ai szerződést, tehát az abban írtak tekintetében a szerződő felek között a Ptk. 205.§ (1) és (2) bekezdése által megkívánt megállapodás nem jött létre.

A felülvizsgálati kérelem azt is hangsúlyozta a szerződés létrejöttét illetően, hogy D. B-nek - az M. Kft. ügyvezetőjének - tudomása volt arról, hogy az alperes elfogadta a felperes kezesi ajánlatát, ugyanis ezt 2004. augusztus 6-a előtt többször közölte szóban D. B-vel, az elfogadás pedig "felperes felé is szólt".

A jogerős ítélet a kezességi szerződés létrejöttének kérdésében nem vizsgálta kellő körültekintéssel a kezességvállalás körülményeit, az adós M. Kft. ügyvezetőjének közvetítő szerepét és azt, hogy a hitelező alperes hallgatása tekinthető-e a szerződési akaratot kifejező ráutaló magatartásnak, így okszerűtlenül jutott arra a következtetésre, hogy a kezességi szerződés nem jött létre.

A kezességvállalás gazdasági hátterét illetően megállapítható volt, hogy a fejlesztési támogatás megszerzésére vonatkozó pályázatot a felperes nyújtotta be 2003-ban gépek beszerzése és ehhez kapcsolódó fejlesztés finanszírozása céljából. A gépek megvásárlására vonatkozó adásvételi szerződést vevőként az M. Kft. kötötte meg, a gépeket azonban a felperes telephelyére telepítették. Az alperes a gépek megvásárlásával kapcsolatban járt el az M. Kft. megbízottjaként, közvetítői feladatot végzett, részt vett az adásvételi szerződés megkötésének előkészítésében. Az alperes az M. Kft. ügyvezetőjének, D. B-nek volt régi barátja és ismerőse, de a gépek megvásárlásával kapcsolatos tárgyalásokon nem csak az alperes és az M. Kft. ügyvezetője, hanem a felperes ügyvezetője is részt vett. Az M. Kft. és a felperes, illetve e cégek ügyvezetői között nem csak azért volt szoros kapcsolat, mert az M. Kft. a felperesben többségi irányítást gyakorolt, hanem azért is, mert a perbeli gépek beszerzésében mindkét cég érintett volt, az mindkettőjük érdekét szolgálta. A megbízási jogviszony ugyanakkor az M. Kft. és az

alperes között jött létre, a kikötött megbízási díj megfizetését is főadósként az M. Kft. vállalta.

A 2004. március 26-ai kölcsönszerződésnek nevezett okirat elkészítését az alperesnek járó megbízási díj megfizetésének biztosítása motiválta. A kölcsönszerződést az M. Kft. ügyvezetője fogalmazta meg, ő vitte azt aláírás végett a felpereshez, amelynek készfizetői kezesség vállalásával kívánt az alperes részére személyi biztosítékot nyújtani. A felperes törvényes képviselője a 2006. június 13-ai tárgyaláson előadta, hogy tudomása szerint az alperes igényelte a kölcsönszerződésnek nevezett okirat elkészítését, azt a felperes a "gyár érdekében" írta alá, mert úgy gondolta, hogy ha az alperes megbízási díjának kifizetése jogi formában biztosítva lesz, akkor eredményes lesz a felperes fejlesztéshez szükséges pályázata is. D. B. ugyankor a 2006. március 21-ei tárgyaláson azt hangsúlyozta, hogy a felperes a kezességet azért vállalta el kérésére, mert az M. Kft. többségi tulajdonos a felperesben és a felperes telephelyére telepítették a gépeket. A felperes tehát az adós M. Kft. közvetítésével vállalta el a kezességet, a kötelezettségvállaló nyilatkozatát is az adós adta át az alperesnek. A kezesség elvállalása az alperes számára csak jogot keletkeztetett. Ilyen esetben a nyilatkozattétel - elfogadás - elmulasztását - a Ptk. 216.§-ának (2) bekezdésére figyelemmel - ráutaló magatartásnak kell tekinteni, hiszen az ilyen egyoldalú jogot keletkeztető kötelezettségvállalásra életszerűen csak akkor kell válaszra számítani, ha azt nem fogadják el. D. B. tanúkénti meghallgatásából az következik, hogy a kezességi szerződés létrejöttét mind az M. Kft., mind az alperes ténynek tekintette. Ha szerződési nyilatkozatokat továbbító D. B. nem is közölte volna a felperessel kifejezetten azt, hogy a hitelező a kezességvállalását elfogadta, a nyilatkozattétel elmulasztását a felperesnek is ráutaló magatartásként kellett értékelnie. Ésszerűen nem tételezhető fel ugyanis, hogy az alperes hallgatása azt jelentené, hogy az ő kívánságának megfelelően elkészített szerződést és azt biztosító kezességvállalást nem fogadja el.

Azt, hogy a felperes kötelemben állónak tekintette magát bizonyítja, hogy az alperes fizetési felszólításai után sem hivatkozott arra, hogy a kezesi szerződés nem jött létre annak ellenére, hogy tudnia kellett arról, ezzel a felszámolási eljárás megindítását kockáztatja. A felszámolási eljárásban jogfenntartó nyilatkozat nélkül teljesített. Valójában az volt az álláspontja, hogy nem létező - színlelt - kölcsönszerződésért érvényesen nem vállalhatott kezességet. A perben azonban bizonyítást nyert, hogy a leplezett megbízási szerződés érvényes és valójában a biztosítékot ebből a szerződésből eredő fizetési kötelezettség teljesítésére nyújtotta.

Mindezek alapján azt kell megállapítani, hogy a kezesi ajánlat elfogadása ráutaló magatartással megtörtént, ezt a felperes maga is tényként kezelte, ezért tekintette magát az alperessel kötelemben

állónak és csak utóbb - a tartozás kifizetése után - jutott arra az álláspontra, hogy az alperesnek szerződési kötelezettség nélkül, tartozatlanul fizetett.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275.§ (4) bekezdésének alkalmazásával a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletének helyben hagyásáról döntött. A felperes pervesztessége folytán köteles megfizetni az alperesnek az alperes által lerótt 253.200 Ft felülvizsgálati illetéket és a másodfokú, valamint a felülvizsgálati eljárásban ügyvédi munkadíjként felmerült ÁFA-val együtt számított 126.600 - 126.600 Ft perköltségét. Emellett köteles az illetékeljegyzési joga folytán általa le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megfizetésére az állam javára. A perköltségekről szóló döntés a Pp. 270.§ (1) bekezdésén, 78.§ (1) bekezdésén, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdésén és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdésén alapul.

Budapest, 2007. október 18.

**Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s. k. a tanács elnöke,
Dr. Lőrincz Györgyné s. k. előadó-bíró,
Gyöngyösiné Dr. Gyugyei Klára s. k. bíró**

A kiadmány hitelélül:

(Hajdu Mihályné)
bíróági írnok